

**LA DOCUMENTACIÓ MEDIEVAL (SEGLES IX-XII).
CREACIÓ, BASES DE DADES I GESTIÓ INFORMÀTICA**

Institut d'Estudis Catalans

Barcelona

2-4 Desembre 2025

A l'alta edat mitjana, factors com la tradició de la cultura escrita, el pes eclesiàstic, la necessitat de garantir drets i propietats en una societat en expansió i les vies d'afermament del poder en els seus diferents vessants, convertien els comtats catalans en uns dels territoris més densament dotats de documents. Tot i que l'atzarosa transmissió d'aquest passat, sobretot després de superar el segle XIX, ha estat desigual, Catalunya continua essent un immens dipòsit de documentació anterior al segle XIII. Les noves tecnologies i eines digitals han de facilitar el coneixement estudi i, sobretot, difusió internacional d'aquest patrimoni, situat en les arrels de la identitat catalana.

L'Institut d'Estudis Catalans, en el marc del Projecte ROMTUR, endega activitats de gran transcendència que portaran a la creació d'una gran dipòsit digital amb capacitat per encabir el conjunt de la documentació dotada d'eines de recerca, a fi que la documentació catalana s'insereixi en els diferents àmbits de la recerca internacional sobre l'edat mitja entre els segles IX i XII.

En aquest marc, l'Institut d'Estudis Catalans, en col·laboració amb les Universitats de Barcelona, Lleida i Perpinyà-Via Domitia, convoca un congrés internacional per analitzar la documentació medieval tant en els seus vessants de creació i preservació documental com, destacadament, les possibilitats de les bases de dades i la gestió informàtica.

Projecte de Recerca ROMTUR, dins del PROGRAMA INTERREG POCTEFA (EFA065/01)

Entitats sòcies del projecte

Dimarts 2 de desembre de 2025

9h Apertura

9.30 Acte d'inauguració a càrrec de les autoritats

10h – 14.15h EIX 1. GENERACIÓ I ESTUDI DELS DOCUMENTS

10h **Sébastien Barret** (Institut de recherche et d'histoire des textes – Centre national de la recherche scientifique)

Les bases de données françaises d'actes pour le Xe-XIIe siècles, entre fonds d'archives anciens et collections numériques

10.45h **Chantal Senséby** (Université d'Orléans)

Agir et réagir par l'écrit aux dynamiques sociales. Les premières pancartes de Saint-Aubin d'Angers (France de l'ouest, XIe siècle)

11.30h Pausa cafè

12h **Marlène Helias-Baron** (Institut de recherche et d'histoire des textes – Centre national de la recherche scientifique)

De la production de l'acte à l'exploitation des données. Étude des pratiques de l'écrit chez les Cisterciens au XIIe siècle à l'ère numérique

12.45h **Olivier Canteaut** (École nationale des chartes – Université Paris Sciences et Lettres)

Naviguer dans un océan de lettres : les registres de la chancellerie royale française du XIVe s. à nos jours

13.30h **Debat** sobre l'eix 1: Generació i estudi dels documents

14.15h Pausa dinar

16.15 h **Visita a l'Institut d'Estudis Catalans**

17.30h Taula rodona *Lectura i transcripció automàtica de documents*

Coral Cuadrada (Barcelona Supercomputing Center – Universitat Politècnica de Catalunya), **Alicia Fornés** (Universitat Autònoma de Barcelona), **Miriam Palomba** (Istituto di Scienze del Patrimonio Culturale – Consiglio Nazionale delle Ricerche), **Joana Maria Pujadas-Mora** (Centre d'Estudis Demogràfics – Universitat Autònoma de Barcelona), **Vera Schwarz-Ricci** (Istituto di Scienze del Patrimonio Culturale, Consiglio Nazionale delle Ricerche).

Dimecres 3 de desembre de 2025

9.00h – 14.15h EIX 2. PRESERVACIÓ I DIFUSIÓ DELS DOCUMENTS

9h **Antonella Ambrosio** (Università degli Studi di Napoli Federico II)
Traccie notarili tra testo, scrittura e spazio: fonti del mezzogiorno medievale (secoli X-XII) in prospettiva digitale

9.45h **Cristina Jular** (Instituto de Historia–Consejo Superior de Investigaciones Científicas)
Scripta manent: interactions numériques pour une archive noble médiévale

10.30 **Miguel Calleja** (Universidad de Oviedo)
Del texto al documento: una valoración de TEI para la edición digital del documento notarial

11.00h Pausa cafè

11.45h **Georg Vogeler** (Karl-Franzens Universität Graz)
Charters as a data lake? Current state of distant diplomatics

12.30h **Michelle Bubenicek** (École nationale des chartes – Université Paris Sciences et Lettres)
Du parchemin au numérique : nouveaux enjeux pour l'enseignement et la recherche, à l'École nationale des chartes-PSL

13.15h **Debat** sobre l'eix 2: Preservació i difusió dels documents

14.15h Pausa dinar

16h Visita a la Biblioteca de Catalunya

17.30h Taula rodona *Ús massiu de dades*

Xavier Costa (Universitat de Barcelona), **Maria Soler** (Universitat de Barcelona), **Maria de la Pau Serrat** (Universitat de Barcelona), **Esther Travé Allepuz** (Universitat de Barcelona).

Dijous 4 de desembre de 2025

9.00h – 13.30h EIX 3. DOCUMENTS I TRACTAMENT DE BASES DE DADES

9h **Mariona Coll** (Barcelona Supercomputing Center – Universitat Politècnica de Catalunya)

Una nova mirada a passat a partir de l'anàlisi massiva de documents històrics digitalitzats

9.45 h **Nilo Pedrazzi** (Alan Turing Institute)

No one size fits all: Corpus design and annotation strategies for historical linguistic analysis

10.30h Pausa cafè

11h **Eric Mermet** (UMR 7041 Archéologie et Sciences de l'Antiquité, Centre national de la recherche scientifique)

Réseaux d'acteurs et circulation au Moyen Âge : comment les données relationnelles aident à comprendre les dynamiques sociales et spatiales

11.45 h **Sébastien Poublanc** (UMR 5136 FRAMESPA – Université de Toulouse-Jean Jaurès, Centre national de la recherche scientifique)

Les données en histoire : des obtenues, des datas, des captas ? Pour une histoire critique des liens entre histoire et informatique

12.30h Debat sobre l'eix 3: Documents i tractament de bases de dades

13.30 h Pausa dinar

15.30 h Presentació de la base de dades “Arxiu Digital de la Documentació Altmedieval Catalana” (Institut d'Estudis Catalans)

Ignasi Baiges, Daniel Piñol, Flocel Sabaté, Romain Saguer
Jaume Marcè, Clara Renedo
(Projecte INTERREG-POCTEFA ROMTUR)

17.30h Taula rodona. *La digitalització dels arxius: avantatges amb desavantatges?*

Ramon Alberch (International Council of Archives), **Antoni Albacete** (Arxiu Històric de Protocols de Barcelona), **Alan Capellades** (sotsdirecció general d'Arxius, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya), **Rafel Ginebra** (Arxiu-Biblioteca Episcopal de Vic), **Joan Maria Quijada** (Arxiu Històric Arxiprestat de Tarragona).

18.30h Cloenda de la trobada científica

Coordinació

Flocel Sabaté (Institut d'Estudis Catalans i Universitat de Lleida)

Consell de direcció

Ignasi Baiges (Institut d'Estudis Catalans), Mireia Comas (Universitat de Barcelona),
Daniel Piñol (Universitat de Barcelona), Flocel Sabaté (Institut d'Estudis Catalans i
Universitat de Lleida), Romain Saguer (Université Perpignan – Via Domitia)

Reconeixement acadèmic

Activitat reconeguda amb un crèdit per la Universitat de Barcelona.

Seu de la trobada:

Sala Nicolau d'Olwer i Sala Coromines
Institut d'Estudis Catalans
Carrer del Carme 47
Barcelona 08001

Informació

<https://romtur-poctefa.eu>

Contacte

romtur.poctefa@udl.cat